YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTIN MÄÄRÄYS
26 päivänä tammikuuta 2001 *

Asiassa T-353/00 R,

Jean-Marie Le Pen, kotipaikka Saint-Cloud (Ranska), edustajanaan asianajaja F. Wagner,

kantajana,

vastaan

Euroopan parlamentti, asiamiehinään H. Krück ja C. Karamarcos, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jota tukee

Ranskan tasavalta, asiamiehinään D. Wibaux ja G. de Bergues, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

jossa kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lykkää Euroopan parlamentin puhemiehen 23.10.2000 antaman ilmoituksen muodossa tekemän päätöksen täytäntöönpanoa,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN 5TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI

on antanut seuraavan

määräyksen

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

1 EU 5 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio ja yhteisön tuomioistuin käyttävät toimivaltuuksiaan yhtäältä Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä nii-

den muuttamisesta tai täydentämisestä myöhemmin tehtyjen sopimusten ja asiakirjojen määräyksissä sekä toisaalta tämän sopimuksen muissa määräyksissä määrätyin edellytyksin ja niissä määrätyssä tarkoituksessa".

2 EY 189 artiklan ensimmäisen kohdan, HT 20 artiklan ja EA 107 artiklan mukaan Euroopan parlamentissa "on yhteisöksi yhdistyneiden valtioiden kansojen edustajat".

3 EY 190 artiklan 4 kohdan, EHTY:n perustamissopimuksen 21 artiklan 3 kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan parlamentti laatii esityksiä yleisten, välittömien vaalien toimittamisesta yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaan, ja neuvosto antaa yksimielisesti säännökset, joiden hyväksymistä se suosittaa kyseisille jäsenvaltioille. Lisäksi edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla annetun säädöksen, joka on liitetty 20 päivänä syyskuuta 1976 tehtyyn neuvoston päätökseen (jäljempänä vuoden 1976 säädös), 7 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti laatii esityksen yhdenmukaisesta vaalimenettelystä. Huolimatta parlamentin tekemistä, asiaa koskevista ehdotuksista, tähän päivään mennessä ei ole otettu käyttöön yhdenmukaista vaalimenettelyä.

4 Vuoden 1976 säädöksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan parlamentin edustajat "valitaan viideksi vuodeksi".

5 Vuoden 1976 säädöksen 6 artiklan 1 kohdassa luetellaan tehtävät, joiden kanssa Euroopan parlamentin jäsenen tehtävä on ristiriidassa, ja sen 2 kohdassa tode-

taan, että kukin jäsenvaltio voi "7 artiklan 2 kohdassa määrätyin edellytyksin vahvistaa, missä tehtävässä toimiminen on ristiriidassa kansallisella tasolla". Vuoden 1976 säädöksen 7 artiklan 2 kohdan mukaan

"Kunnes yhdenmukainen vaalimenettely tulee voimaan ja jollei tämän säädöksen muista määräyksistä muuta johdu, vaalit toimitetaan kussakin jäsenvaltiossa kansallisten määräysten mukaan".

6 Vuoden 1976 säädöksen 11 artiklan mukaan

"Kunnes 7 artiklan 1 kohdassa määrätty yhdenmukainen menettely tulee voimaan, Euroopan parlamentti tarkastaa edustajien valtuudet. Tätä varten se merkitsee tiedoksi jäsenvaltioiden virallisesti julkistamat tulokset ja ratkaisee tämän säädöksen määräyksistä mahdollisesti johtuvat erimielisyydet lukuun ottamatta niitä kansallisia määräyksiä, joihin säädöksessä viitataan."

7 Vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan mukaan

"1. Kunnes 7 artiklan 1 kohdassa määrätty yhdenmukainen menettely tulee voimaan ja jollei tämän säädöksen muista määräyksistä muuta johdu, jokainen jäsenvaltio laatii asianmukaiset menettelytavat 3 artiklassa tarkoitetun viisivuotiskauden aikana mahdollisesti vapautuvan edustajanpaikan täyttämiseksi loppukaudeksi.

2. Jos edustajanpaikka vapautuu jäsenvaltiossa voimassa olevien kansallisten määräysten soveltamisen vuoksi, jäsenvaltio ilmoittaa siitä Euroopan parlamentille, joka merkitsee sen tiedoksi.

Kaikissa muissa tapauksissa Euroopan parlamentti toteaa paikan vapautumisen, ja ilmoittaa siitä kyseiselle jäsenvaltiolle."

8 Euroopan parlamentin työjärjestyksen (EYVL 1999, L 202, s. 1, jäljempänä työjärjestys) 7 artikla on otsikoltaan "Valtakirjojen tarkastus". Sen 4 kohdassa määrätään seuraavaa:

"4. Asiasta vastaavan valiokunnan on varmistettava, että jäsenvaltioiden tai unionin viranomaiset toimittavat viipymättä parlamentille kaikki Euroopan parlamentin jäsenen tehtävien hoitoon tai varajäsenten sijoittumisjärjestykseen vaikuttavat tiedot, sekä jos kysymyksessä on nimitys, sen voimaantulopäivän.

Kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset käynnistävät menettelyn, joka saattaa johtaa siihen, että jäsen menettää edustajantoimensa, puhemies pyytää näitä tiedottamaan säännöllisesti menettelyn etenemisestä. Hän välittää tiedot asiasta vastaavalle valiokunnalle, jonka ehdotuksesta parlamentti voi tehdä päätöksensä."

9 Työjärjestyksen 8 artiklan 6 kohdan mukaan

"Toimikauden päättymisajankohdaksi ja edustajantoimen vapautumisajankohdaksi katsotaan

— edustajantoimesta luopumisen yhteydessä: se päivä, jona parlamentti toteaa toimen vapautuneen luopumispöytäkirjan mukaisesti;

— kun jäsen on nimetty virkaan, joka on joko kansallisten vaalilakien tai 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun säädöksen 6 artiklan perusteella ristiriidassa Euroopan parlamentin jäsenen tehtävien kanssa: jäsenvaltioiden tai unionin toimivaltaisten viranomaisten ilmoittama päivä."

10 Työjärjestyksen 19 artiklassa säädetään puhemiehen tehtävistä seuraavasti:

"1. Puhemies ohjaa kaikkia parlamentin ja sen elinten toimintoja tässä työjärjestyksessä määrätyin ehdoin. Hänellä on ehdoton toimivalta parlamenttikäsittelyn johtamiseksi ja sen asianmukaisen kulun varmistamiseksi.

2. Puhemies avaa, keskeyttää ja päättää istunnot. Hän valvoo, että työjärjestystä noudatetaan, ylläpitää järjestystä, myöntää puheenvuorot, julistaa keskustelut päättyneiksi, äänestyttää asioista ja julistaa äänestystulokset. Hän lähettää valiokuntiin niiden toimialaan kuuluvat ilmoitukset.

3. Puhemies saa käyttää keskustelussa puheenvuoron vain tehdäkseen yhteenvedon tai palauttaakseen keskustelun käsiteltävään asiaan. Jos puhemies haluaa osallistua keskusteluun, hän poistuu puhemiehen paikalta, ja hän saa palata sinne vasta asiaa koskevan keskustelun päätyttyä.

4. Puhemies tai hänen valtuuttamansa henkilö edustaa parlamenttia kansainvälisissä yhteyksissä, juhlatilaisuuksissa ja hallinnollisissa, oikeudellisissa tai taloudellisissa asioissa."

11 Työjärjestyksen 19 artiklan 1 kohtaa on tulkittu työjärjestyksen 180 artiklan mukaisesti seuraavasti:

"Puhemiehen toimivaltaan kuuluu myös mahdollisuus toimittaa äänestys eri järjestyksessä kuin äänestyksen kohteena olevassa asiakirjassa on esitetty. Samoin kuin 130 artiklan 7 kohdassa on vahvistettu, puhemies voi pyytää parlamentin suostumuksen tähän etukäteen."

Ranskan oikeus

12 Edustajien valitsemisesta Euroopan yhteisöjen edustajankokoukseen 7.7.1977 annetun lain nro 77-729 (JORF 8.7.1977, s. 3579, jäljempänä vuoden 1977 laki) 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Vaalilain LO 127 — LO 130-1 §:ää sovelletaan edustajien valitsemiseen Euroopan yhteisöjen edustajankokoukseen.

Edustajantoimen aikana ilmenevä vaalikelpoisuuden puute johtaa edustajantoimen menettämiseen. Tämä todetaan asetuksella."

13 Vuoden 1977 lain 24 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Välittömästi viimeisen valitun ehdokkaan jälkeen listalla oleva ehdokas kutsutaan korvaamaan tältä listalta valittu ehdokas, jonka paikka tulee vapaaksi mistä tahansa syystä."

14 Vuoden 1977 lain 25 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Vaalien tuloksen julistamista seuraavan kymmenen päivän aikana jokainen äänestäjä voi riitauttaa edustajien valinnan Euroopan yhteisöjen edustajankokoukseen tämän lain soveltamiseen liittyvillä perusteilla Conseil d'État'ssa, joka ratkaisee asian oikeudenkäyntimenettelyssä. Päätös tehdään täysistunnossa.

Valituksella ei ole lykkäävää vaikutusta."

Asian perustana olevat tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

15 Kantaja Jean-Marie Le Pen valittiin Euroopan parlamentin jäseneksi 13.6.1999.

16 Ranskan Cour de cassation (chambre criminelle) hylkäsi 23.11.1999 antamallaan tuomiolla kantajan tekemän valituksen, joka koski Cour d'appel de Versailles'n 17.11.1998 antamaa tuomiota, jolla kantaja todettiin syylliseksi Ranskan rikoslain 222-13 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuun ja rangaistavaksi säädettyyn tekoon, kun hän käyttäytyi väkivaltaisesti julkisen vallan haltijaa kohtaan tämän hoitaessa virkatehtäviään ja kun uhrin asema oli ilmeinen tai tekijän tiedossa. Tämän rikoksen osalta tuomittiin kolme kuukautta ehdollista vankeutta sekä sakkoa 5 000 Ranskan frangia (FRF). Liitännäisrangaistuksena rikoslain 131-26 §:n 2 momentin mukaisten oikeuksien käyttö kiellettiin vuoden ajaksi; tämä kielto rajoitettiin vaalikelpoisuuteen.

17 Tämän rikostuomion johdosta ja vuoden 1977 lain 5 §:n toisen momentin perusteella Ranskan pääministeri totesi 31.3.2000 tekemällään päätöksellä, että "[kantajan] vaalikelpoisuuden puute johtaa hänen Euroopan parlamentin edustajantoimensa menettämiseen".

18 Tämä 31.3.2000 tehty päätös annettiin kantajalle tiedoksi Ranskan ulkoministeriön pääsihteerin 5.4.2000 päivätyllä kirjeellä. Kyseisessä kirjeessä täsmennettiin, että kantaja saattoi valittaa edellä mainitusta päätöksestä Ranskan Conseil d'Etat'lle kahden kuukauden kuluessa kyseisestä tiedoksiannosta.

19 Euroopan parlamentin puhemies Fontaine ilmoitti kantajalle päiväämättömällä kirjeellä, että Ranskan viranomaiset olivat saattaneet virallisesti hänen käsiteltäväkseen (ilmeisesti 25.4.2000 Ranskan tasavallan Euroopan unionin pysyvän edustuston kirjeellä) asian, joka koski kantajan parlamentin jäsenen edustajantoimen menettämistä. Puhemies ilmoitti kantajalle aikovansa "[tuoda asian julki] 3.5.2000 pidettävässä täysistunnossa" ja että työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti "tiedot välitetään asiasta vastaavalle valiokunnalle".

20 Tämän 3.5.2000 pidetyn täysistunnon pöytäkirjan kohta "Jean-Marie Le Penin edustajantoimi" kuuluu seuraavasti:

"Euroopan parlamentin puhemies — — ilmoittaa — — saattaneensa asian oikeudellisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaisesti. Oikeudellisten asioiden valiokunta kokoontuu huomenna klo 9.00."

21 Oikeudellisten ja sisämarkkina-asioiden valiokunta (jäljempänä oikeudellisten asioiden valiokunta) tarkasti Le Penin valtakirjat suljetuin ovin 4.5., 15.5. ja 16.5.2000 pidetyissä kokouksissaan.

22 Ensin mainitun 4.5.2000 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta käy ilmi, että oikeudellisten asioiden valiokunta lykkäsi seuraavaan kokoukseensa sellaisten asiaan liittyvien seikkojen tutkimisen, joiden perusteella se voi tehdä päätöksensä. Tämän jälkeen 15.5.2000 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta käy ilmi, että oikeudellisten asioiden valiokunnan puheenjohtaja Palacio ehdotti, että parlamentin päätös rajoittuisi vain "tiedoksi merkitsemistä tai merkitsemättä jättämistä koskevaan muodollisuuteen". Kuitenkin tämä "parlamentin puhemiehelle tehtävä suositusehdotus hylättiin äänin 15—13". Asian käsittelyä jatkettiin seuraavana päivänä, ja 16.5.2000 pidetyn kokouksen pöytäkirjassa todetaan ainoastaan, että valiokunta "pysyttää edellisenä päivänä tehdyn päätöksen".

23 Parlamentin puhemies luki 18.5.2000 pidetyssä täysistunnossa — muistutettuaan, että hän oli pyytänyt oikeudellisten asioiden valiokunnan lausuntoa

Ranskan viranomaisten tiedoksiannosta kantajan edustajantoimen menettämisen osalta — 17.5.2000 Palaciolta saadun kirjeen, joka kuului seuraavasti:

"Rouva puhemies,

[Oikeudellisten asioiden valiokunta] tutki jälleen 16.5.2000 pidetyssä kokouksessaan Jean-Marie Le Penin tilannetta. Valiokunta on tietoinen, että Ranskan tasavallan pääministerin päätös, joka on annettu Le Penille tiedoksi 5.4.2000 ja julkaistu *Journal officiel de la République française'ssa* 22.4.2000, on täytäntöönpanokelpoinen. Kuitenkin valiokunta katsoo, kuten asianomaiselle toimitetussa päätöksen tiedoksiantokirjeessä on todettu, että asianomainen voi tehdä Conseil d'État'lle valituksen, johon voidaan liittää vaatimus päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä.

Ottaen huomioon edellisenä päivänä tekemänsä päätöksen, jonka mukaan valiokunta ei näissä olosuhteissa suosittele, että parlamentti merkitsee muodollisesti tiedoksi Le Peniä koskevan päätöksen, valiokunta on tutkinut asiassa toteutettavia jatkotoimenpiteitä. Tämän päätöksen tueksi on vedottu asiassa Tapie annettuun ratkaisuun noudatettavana ennakkotapauksena, minkä johdosta Euroopan parlamentti ei merkitse virallisesti tiedoksi edustajantoimen menettämistä koskevaa päätöstä kuin vasta Conseil d'État'lle tehtävää muutoksenhakua koskevan määräajan päätyttyä tai mahdollisesti tämän viimeksi mainitun tekemän päätöksen jälkeen."

Tämän jälkeen parlamentin puhemies ilmoitti aikovansa noudattaa "oikeudellisten asioiden valiokunnan lausuntoa".

24 Tätä ilmoitusta seuranneessa usean parlamentin jäsenen välisessä keskustelussa parlamentin puhemies ilmoitti erityisesti, että "tiedoksi merkitsemisen tekee parlamentti eikä sen puhemies".

25 Kyseisen täysistunnon pöytäkirjan mukaan parlamentin puhemies katsoi keskustelun päätyttyä, että Barón Crespo, joka oli vaatinut, että parlamentti tekee päätöksen oikeudellisten asioiden valiokunnan lausunnosta, oli yhtä mieltä Hänschin kanssa siitä, että mitään äänestystä ei pidä toimittaa mainitun valiokunnan virallisen ehdotuksen puuttuessa. Parlamentin puhemies katsoi, että "oikeudellisten asioiden valiokunnan todellisen ehdotuksen" puuttuessa tämä ratkaisu oli "kaikkien kannalta paras".

26 Kantaja vaati Conseil d'État'lle 5.6.2000 tekemällään valituksella 31.3.2000 tehdyn päätöksen kumoamista.

27 Ulkoministeri Védrinelle ja Ranskan hallituksen Eurooppa-asioiden ministeri Moscovicille 9.6.2000 osoitetussa kirjeessä parlamentin puhemies vakuutti seuraavaa:

"[Oikeudellisten asioiden valiokunnan] lausunnon johdosta pidän asianmukaisena edustajantoimen menettämisen peruuttamattoman luonteen vuoksi, että Euroopan parlamentti merkitsee 31.3.2000 tehdyn päätöksen virallisesti tiedoksi vasta Conseil d'État'lle tehtävää muutoksenhakua koskevan määräajan päätyttyä tai sen jälkeen, kun tämä viimeksi mainittu antaa ratkaisunsa."

28 Moscovici ilmoitti 13.6.2000 päivätyssä kirjeessä parlamentin puhemiehelle, että Ranskan hallitus kiisti virallisesti parlamentin 18.5.2000 pidetyssä täysistunnossa hyväksymän kannan olla merkitsemättä tiedoksi 31.3.2000 tehdyssä päätöksessä määrättyä kantajan edustajantoimen menetystä. Ministeri totesi, että tämän kantansa vuoksi parlamentti rikkoi vuoden 1976 päätöstä ja että mainittu peruste ei voinut oikeuttaa tällaista rikkomista. Parlamenttia kehotettiin siten merkitsemään tiedoksi tämä edustajantoimen menettäminen "mahdollisimman nopeasti".

29 Parlamentin puhemies vastasi 16.6.2000 päivätyllä kirjeellä, että parlamentti "merkitsee tiedoksi [kantajan] edustajantoimen menettämisen heti, kun [31.3.2000 tehty päätös] on lainvoimainen", mikä ei vielä ole toteutunut. Parlamentin puhemies perusteli tämän kantansa viitaten Bernard Tapie -nimistä henkilöä koskevaan ennakkotapaukseen ja oikeusvarmuutta koskevaan vaatimukseen.

30 Conseil d'État hylkäsi kantajan valituksen 6.10.2000.

31 Ranskan tasavallan Euroopan unionin pysyvä edustusto toimitti 17.10.2000 parlamentille Védrinen ja Moscovicin 12.10.2000 päivätyn kirjeen. Molemmat ministerit toistivat, että Ranskan hallitus oli jatkuvasti "kiistänyt ehdottomasti" parlamentin kannan, jonka mukaan oli aiheellista odottaa Conseil d'État'n ratkaisua kantajan 31.3.2000 tehdystä päätöksestä tekemästä valituksesta; Ranskan hallitus piti tätä kantaa "vuoden 1976 päätöksen sanamuodon ja hengen" rikkomisena. He lisäsivät, että

"odotamme, että parlamentti noudattaa yhteisön oikeutta ja merkitsee teidän toimestanne tiedoksi Le Penin edustajantoimen menettämisen mahdollisimman nopeasti".

32 Parlamentin puhemies ilmoitti 20.10.2000 Le Penille kirjeitse vastaanottaneensa edellisenä päivänä "Ranskan tasavallan toimivaltaisten viranomaisten virallisen tiedoksiannon", jossa todetaan, että Conseil d'État on hylännyt kantajan 31.3.2000 tehdystä päätöksestä tekemän valituksen ja että vuoden 1976 päätöksen mukaisesti "puhemies merkitsee tiedoksi [31.3.2000 tehdyn] päätöksen 23.10.2000 jatketussa täysistunnossa".

33 Kantaja vastasi 23.10.2000 päivätyllä kirjeellä. Hän ilmoitti parlamentin puhemiehelle, että Conseil d'État'n 6.10.2000 antamasta tuomiosta oli päättänyt ainoastaan kaksi jaostoa, vaikka vuoden 1977 lain 25 §:n mukaan tällainen päätös on tehtävä täysistunnossa, jos kysymyksessä on Euroopan parlamentin jäsenen edustajantoimi. Kantaja ilmoitti myös tehneensä armahdusanomuksen Ranskan tasavallan presidentille sekä nostaneensa kanteen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa. Siten kantaja pyysi, että oikeudellisten asioiden valiokunta kokoontuisi uudelleen ja kuulisi häntä ja hänen edustajiaan.

34 Parlamentin 23.10.2000 pidetyssä täysistunnossa kantaja ja hänen poliittisen ryhmänsä muut edustajat vetosivat uudelleen päiväjärjestyksen kohdassa "Puhemiehen ilmoituksia" Ranskan viranomaisten väitettyihin lainvastaisuuksiin menettelyssä, joka johti 6.10.2000 annettuun Conseil d'État'n tuomioon. He vaativat, että parlamentti ei merkitse tiedoksi kysymyksessä olevaa edustajantoimen menettämistä, ainakaan ennen kuin asia on saatettu uudelleen oikeudellisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi.

35 Tämän 23.10.2000 pidetyn täysistunnon pöytäkirjan mukaan parlamentin puhemies teki ensiksi päiväjärjestyksen kohdan "Le Penin edustajantoimen menettämistä koskevan ilmoituksen tiedoksianto" puitteissa seuraavan ilmoituksen:

"Ilmoitan teille, että olen vastaanottanut torstaina 19.10.2000 Ranskan tasavallan toimivaltaisten viranomaisten virallisen tiedoksiannon Conseil d'État'n 6.10.2000 antamasta tuomiosta, jolla hylättiin Le Penin nostama kanne Ranskan pääministerin 31.3.2000 tekemästä päätöksestä, jolla Le Penin Euroopan parlamentin edustajantoimi katsottiin menetetyksi.

Ilmoitan teille, että olen vastaanottanut tämän jälkeen kopion Charles de Gaullen, Carl Langin, Jean-Claude Martinezin ja Bruno Gollnischin Le Penin hyväksi Ranskan tasavallan presidentille Jacques Chiracille tekemästä armahdusanomuksesta."

36 Tämän jälkeen parlamentin puhemies antoi puheenvuoron oikeudellisten asioiden valiokunnan puheenjohtajalle, joka totesi seuraavaa:

"Rouva puheenjohtaja, neuvoteltuaan 15.5. ja 16.5.2000 pidetyissä kokouksissaan [oikeudellisten asioiden valiokunta] päätti suosittaa, että täysistunnossa tehtävää ilmoitusta siitä, että parlamentti toteaa Jean-Marie Le Penin edustajantoimen menetetyksi, lykätään. Toistan, että oikeudellisten asioiden valiokunta suositti tämän ilmoituksen lykkäämistä sen määräajan päättymiseen asti, joka Le Penillä oli valituksen tekemiseksi Ranskan Conseil d'Etat'ssa, tai kunnes tämä viimeksi mainittu on tehnyt päätöksen. Vetoan tältä osin 17.5. päivättyyn kirjeeseen, jonka te itse, rouva puheenjohtaja, luitte edustajankokoukselle.

Conseil d'État, kuten olette todenneet, hylkäsi tämän valituksen ja on ilmoittanut meille tästä asianmukaisesti. Siten ei ole enää syytä lykätä tätä edustajankokoukselle tehtävää ilmoitusta, joka on primaarioikeuden, eli konkreettisemmin vuoden 1976 säädöksen 12 §:n 2 momentin, mukaan pakollinen.

Armahdusanomus, jonka rouva puheenjohtaja on maininnut, ei muuta mitenkään tätä tilannetta, koska kysymyksessä ei ole lainkäyttömenettely. Kuten hakemuksen nimestä käy ilmi, kysymyksessä on vallanhaltijan toimi, joka ei liity Ranskan hallituksen asetukseen, joka oikeudellisten asioiden valiokunnan suosituksen mukaan on annettava tiedoksi täysistunnossa."

37 Tämän jälkeen parlamentin puhemies totesi seuraavaa:

"Siten vuoden 1976 säädöksen 12 §:n 2 momentin mukaan Euroopan parlamentti merkitsee tiedoksi Ranskan hallituksen tiedoksiannon Jean-Marie Le Penin edustajantoimen menettämisestä".

38 Puhemies kehotti tämän jälkeen Le Peniä poistumaan istuntosalista ja keskeytti istunnon hänen lähtönsä helpottamiseksi.

39 Parlamentin hallinnon pääosaston pääjohtaja pyysi 23.10.2000 päivätyllä kirjeellään Rattia, joka on sitoutumattomien parlamentin jäsenten teknisen ryhmän pääsihteeri, toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta kantajan Strasbourgin ja Brysselin toimistot tyhjennetään kantajan henkilökohtaisista tavaroista 27.10. ja 31.11.2000 mennessä.

40 Parlamentin puhemies ilmoitti 27.10.2000 päivätyllä kirjeellään Ranskan ulkoministerille, että Euroopan parlamentti oli merkinnyt tiedoksi 31.3.2000 tehdyn päätöksen ja pyysi tätä ilmoittamaan hänelle "vuoden 1976 säädöksen 12 §:n 1 momentin mukaisesti sen henkilön nimen, joka on kutsuttu täyttämään "kantajan" vapautunut paikka".

41 Védrine vastasi parlamentin puhemiehelle 13.11.2000 päivätyllä kirjeellään, että "Marie-France Stirbois tulee kantajan tilalle Front nationalin Euroopan parlamentin vaalilistalta".

42 Parlamentin 17.11.2000 pidetyn täysistunnon pöytäkirjan mukaan varapuhemies Onesta, joka toimi istunnon puheenjohtajana, ilmoitti parlamentille, että Ranskan toimivaltaiset viranomaiset olivat osoittaneet Stirboisen kyseisen edustajankokouksen jäseneksi kantajan paikalle "13.11.2000 alkaen".

43 Kantaja on nostanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 21.11.2000 toimittamallaan kannekirjelmällä kumoamiskanteen päätöksestä, joka on tehty parlamentin puhemiehen 23.10.2000 antaman ilmoituksen muodossa (jäljempänä riidanalainen päätös).

44 Kantaja vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen samana päivänä toimittamallaan erillisellä hakemuksella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta määräämään välitoimena riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykättäväksi.

45 Ranskan tasavalta on pyytänyt 14.12.2000 päivätyllä kirjeellään EY:n tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklan nojalla saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen vastaajan vaatimuksia esillä olevassa välitoimimenettelyssä.

46 Välitoimista päättävän tuomioistuimen 15.12.2000 pitämässä suullisessa käsittelyssä Ranskan tasavalta hyväksyttiin virallisesti väliintulijaksi.

47 Vastauksessaan välitoimista päättävän tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen parlamentin varainhoidon ja sen valvonnan pääosaston pääjohtaja vahvisti 18.12.2000 päivätyssä todistuksessa, että Le Penille "oli suoritettu matka-, oleskelu- ja muita korvauksia — — hänen edustajantoimensa päättymiseen asti". Siinä vahvistettiin myös, että kantajalle suoritetaan "Assemblée nationalen eläkekassasta" 21.10.2000 lähtien eläkettä sekä edusta-

jantoimen päättymiskorvausta 1.11.2000 lähtien. Lisäksi pääjohtaja totesi, että "puolet yleisistä kulukorvauksista maksetaan kolmen kuukauden aikana 1.11.2000 lähtien" ja että "sihteeristön korvaus maksetaan kolmen kuukauden ajan, jos — — edustajien kuluja ja korvauksia koskevat edellytykset yhä täyttyvät".

48 Ranskan viranomaiset vahvistivat 5.1.2001 päivätyssä kirjeessä samoin vastauksena välitoimista päättävän tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen, että ne olivat jatkaneet kantajan palkan maksamista 24.10.2000 asti.

Oikeudellinen arviointi

49 EY 242 ja EY 243 määräysten nojalla ja Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1) 4 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.1993 tehdyllä neuvoston päätöksellä 93/350/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 144, s. 21), määrätään, kun kyseisiä määräyksiä luetaan yhdessä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi, jos se katsoo tilanteen sitä edellyttävän, määrätä riidanalaisen toimen täytäntöönpanon lykättäväksi tai määrätä tarvittavista välitoimista.

50 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan 2 kohdan mukaan välitoimihakemuksissa on ilmoitettava seikat, joiden vuoksi asia on kiireellinen, sekä ne tosiseikat ja oikeudelliset perusteet, joiden vuoksi vaadittujen välitoimien myöntäminen on ilmeisen perusteltua (fumus boni juris). Näiden edellytysten on täytyttävä yhtä aikaa siten, ettei välitoimia voida myöntää, jos jokin niistä puuttuu (asia T-222/99 R, Martinez ja de Gaulle v. parlamentti, määräys 25.11.1999 (Kok. 1999, s. II-3397, 22 kohta) ja asia T-17/00 R, Rothley ym. v. parlamentti, määräys 2.5.2000 (Kok. 2000, 37 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa)). Välitoimista päättävä tuomioistuin myös tarpeen

vaatiessa punnitsee kyseessä olevia etuja (em. määräykset asioissa Martinez ja de Gaulle v. parlamentti, 22 kohta, ja Rothley ym. v. parlamentti, 37 kohta).

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet

51 Kantaja katsoo, että sen kanne on otettava tutkittavaksi. Viitaten pääasiallisesti asiassa 294/83, Les Verts v. parlamentti, 23.4.1986 annettuun tuomioon (Kok. 1986, s. 1339; Kok. Ep. VIII, s. 551) hän katsoo, että kumoamiskanne voidaan nostaa sellaisista parlamentin säädöksistä ja päätöksistä, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Vaikka riidanalainen päätös onkin parlamentin puhemiehen tekemä, se on muodoltaan ilmoitus, jonka mukaan parlamentti merkitsee tiedoksi Ranskan viranomaisten tiedoksiannon kantajan edustajantoimen menettämisestä. Koska kantaja on selkeästi ollut Euroopan parlamentin jäsen siihen asti, kunnes riidanalainen päätös on tehty, päätös koskee kantajaa suoraan ja erikseen.

52 Riidanalainen päätös on lopullinen, ja siitä aiheutuu oikeusvaikutuksia muuallakin kuin ainoastaan parlamentin sisällä. Kyseisen päätöksen oikeusvaikutukset johtuvat siitä, että se muuttaa merkittävällä tavalla kantajan oikeudellista asemaa, koska siinä ilmoitetaan kantajan edustajantoimen menettämisestä (asia 60/81, IBM v. komissio, tuomio 11.11.1981, Kok. 1981, s. 2639, 9 kohta; Kok. Ep. VI, s. 231).

53 Parlamentti katsoo, että välitoimihakemus on hylättävä, koska itse pääasiaa koskeva kanne, johon välitoimihakemus liittyy, on selvästi jätettävä tutkimatta.

Suullisessa käsittelyssä Ranskan tasavalta tuki parlamentin väitettä siitä, että pääasiaa koskeva kanne on jätettävä tutkimatta.

54 Parlamentti katsoo, että pääasiaa koskeva kanne on jätettävä tutkimatta sen vuoksi, että yhteisöllä ei ole toimivaltaa silloin, kun parlamentin jäsenten edustajantoimen ristiriita tai vaalikelpoisuuden puute johtuu kansallisesta lainsäädännöstä. Se vetoaa ensiksi periaatteeseen siitä, että Euroopan yhteisöillä on vain perustamissopimuksessa tyhjentävästi määriteltyä erityistoimivaltaa, ja EU 5 artiklaan viitaten se katsoo, että yhteisön muiden toimielinten tavoin se ei voi toimia laillisesti. Koska ei ole olemassa yhtenäistä järjestelmää Euroopan parlamentin jäsenten valitsemiseksi, vuoden 1976 säädös on ainoa tällä hetkellä voimassa oleva parlamentaarista oikeutta koskeva säädös, ja se perustuu siihen, että parlamentin jäsenten valintaa koskevat kansalliset säännökset pidetään voimassa.

55 Mitä tulee vapautuviin paikkoihin, jotka johtuvat kansallisen lainsäädännön sellaisten säännösten soveltamisesta, jotka koskevat ristiriitaa Euroopan parlamentin jäsenen edustajantoimen kanssa, parlamentin rooli rajoittuu vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisen kohdan mukaisesti siihen, että se merkitsee tiedoksi asiaa koskevien kansallisten säännösten soveltamisen. Siten parlamentti, jota Ranskan tasavalta tukee, katsoo, että riidanalaisella päätöksellä ei ole mitään oikeusvaikutuksia, ottaen huomioon, että vuoden 1977 lain 5 §:n mukaan yksinomainen toimivalta asiassa oli Ranskan pääministerillä. Siten kantajalle vastainen toimenpide on 31.3.2000 tehty päätös eikä riidanalainen päätös. Näin ollen kantaja on erehtynyt tuomioistuimesta nostaessaan kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, kun kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista oikeusriita, minkä Conseil d'État on jo tehnyt hylätessään Le Penin 31.3.2000 tehdystä päätöksestä tekemän valituksen.

56 Lisäksi Ranskan tasavalta, jota parlamentti tukee, kuvasi suullisessa käsittelyssä parlamentin toimivaltaa riidanalaisen päätöksen tekemiseksi "erityisen sidotuksi", koska kyseinen päätös on luonteeltaan puhtaasti hallinnollinen muodollisuus. Koska ei ole olemassa mitään EY 230 artiklassa tarkoitettua parlamentin antamaa säädöstä, sekä pääasiaa koskeva kanne että esillä oleva välitoimihakemus on niiden mielestä selvästi jätettävä tutkimatta.

Välitoimista päättävän tuomioistuimen arviointi asiasta

57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 104 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan hakemus säädöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi "otetaan tutkittavaksi ainoastaan, jos hakija on nostanut kanteen tätä säädöstä vastaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa". Tämä määräys ei ole pelkkä muodollisuus, vaan tarkoittaa sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi todella tutkia pääasiassa nostetun kanteen, johon välitoimihakemus perustuu.

58 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääasiassa nostetun kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä ei pääsääntöisesti voida tutkia välitoimimenettelyssä, jotta ei otettaisi ennalta kantaa pääasian ratkaisuun. Silloin kun vedotaan siihen, että pääasiassa nostettu kanne, johon välitoimihakemus liittyy, on selvästi jätettävä tutkimatta, saattaa kuitenkin osoittautua tarpeelliseksi tutkia, onko olemassa seikkoja, joiden perusteella on mahdollista ensiarvion perusteella päätyä sille kannalle, että kanne tutkitaan (asia 146/85 R, Diezler ym. v. TSK, määräys 11.6.1985, Kok. 1985, s. 1805, 3 kohta; asia 221/86 R, Groupe des droites européennes ja Front national v. parlamentti, määräys 16.10.1986, Kok. 1986, s. 2969, 19 kohta; asia 376/87 R, Distrivet v. neuvosto, määräys 27.1.1988, Kok. 1988, s. 209, 21 kohta ja yhdistetyt asiat C-239/96 R ja C-240/96 R, Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio, määräys 24.9.1996, Kok. 1996, s. I-4475, 37 kohta sekä edellä mainitut määräykset Martinez ja de Gaulle v. parlamentti, 59 kohta ja Rothley ym. v. parlamentti, 44 kohta).

59 EY 230 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin tutkii muun muassa parlamentin sellaisten säädösten ja päätösten laillisuuden, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Tämän määräyksen tarkoituksena on saattaa yhteisöjen tuomioistuimen valvonnan alaisiksi ne toimet, joita parlamentti tekee EY:n perustamissopimuksen alalla ja jotka voivat loukata jäsenvaltioiden tai muiden toimielinten toimivaltaa taikka ylittää niiden tekijän toimivallalle asetetut rajat (em. asia Les Verts v. parlamentti, 25 kohta).

60 Esillä olevassa pääasiaa koskevassa kanteessa on riitautettu sen "päätöksen" lainmukaisuus, joka on tehty 23.10.2000 parlamentin puhemiehen "ilmoituksena", jolla tämä merkitsi tiedoksi parlamentin nimissä kantajan edustajantoimen menettämisen. Kantajan mukaan parlamentin puhemies on ylittänyt toimivaltansa, koska ainoastaan parlamentilla oli toimivalta tehdä riidanalainen päätös. Parlamentti ei kiistä sitä, etteikö kantajan edustajantoimen menettämisen toteaminen kuuluisi sen toimivaltaan, mutta se katsoo olennaisesti, että koska kysymyksessä on "erityisen sidottu" toimivalta, tämän toteaminen voitiin tehdä kysymyksessä olevan kaltaisella ilmoituksella, koska riidanalainen päätös ei ollut EY 230 artiklassa tarkoitettu todellinen "säädös".

61 On huomattava aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 230 artiklassa tarkoitettuja säädöksiä, päätöksiä tai muita toimia, joista voidaan nostaa kumoamiskanne, ovat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia, jotka voivat vaikuttaa kantajan etuihin muuttaen kantajan oikeudellista asemaa selvästi; sitä vastoin muodolla, jossa tällaiset toimet tai päätökset annetaan tai tehdään, ei periaatteessa ole merkitystä sen kannalta, voidaanko ne riitauttaa tällaisella kanteella (em. asia IBM v. komissio, 9 kohta; asia C-50/90, Sunzest v. komissio, määräys 13.6.1991, Kok. 1991, s. I-2917, 12 kohta ja asia C-147/96, Alankomaat v. komissio, tuomio 22.6.2000, Kok. 2000, 25 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Siten se seikka, että riidanalaisen päätöksen on tehnyt parlamentin sijasta sen puhemies parlamentin nimissä, ei vaikuta Le Penin mahdollisuuteen riitauttaa sen pätevyyttä siltä osin kuin päätöksestä aiheutuu sitovia oikeusvaikutuksia.

62 Ensiarviolta on todettava, että asia on tässä tapauksessa näin.

63 Ensinnäkään ei ole mahdollista hylätä ensi näkemältä sitä kantajan väitettä, ettei parlamentin tehtävää yhden sen edustajan edustajantoimen menettämistä koskevassa menettelyssä voida tulkita puhtaasti sidotun toimivallan tapauksena. Ei voida näet poissulkea sitä, että parlamentilla on ainakin toimivalta valvoa sitä, että asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaista menettelyä, sekä siten kyseisen parlamentin jäsenen perusoikeuksia noudatetaan. Lisäksi tällainen toimivalta näyttää perustuvan työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan toiseen alakohtaan, jossa määrätään sekä siitä, että parlamentin puhemies pyytää, että

hänelle tiedotetaan säännöllisesti edustajantoimen menettämistä koskevien menettelyjen etenemisestä, että siitä, että tiedot välitetään oikeudellisista asioista vastaavalle valiokunnalle, jonka ehdotuksesta parlamentti voi tehdä ratkaisunsa.

64 Lisäksi on todettava, että vain pääasiaa tutkittaessa on mahdollista arvioida asianmukaisella tavalla kantajan toissijaista väitettä yhtäältä siitä, että vaikka parlamentin toimivaltaa olisikin pidettävä sidottuna, toimielimen on kuitenkin hallinnollisena viranomaisena annettava ratkaisunsa työjärjestyksen vaatimusten mukaisesti, ja erityisesti sen vaatimuksen mukaisesti, joka koskee oikeudellisten asioiden valiokunnan kuulemista jokaisesta jäsenvaltion esittämästä esillä olevan kaltaisesta pyynnöstä, ja toisaalta siitä, että näin tehtävästä päätöksestä aiheutuu erityisiä oikeusvaikutuksia.

65 Kolmanneksi ei voida kiistää sitä, että riidanalainen päätös koskee kantajaa sekä erikseen että suoraan. Missä hyvänsä muodossa parlamentin presidentin ilmoitus, jolla tämä merkitsi tiedoksi Ranskan viranomaisten tiedoksiannon kantajan edustajantoimen menettämisestä, annettiinkin, ilmoituksen tarkoituksena on selkeästi panna täytäntöön tämä edustajantoimen menettäminen.

66 Lisäksi on todettava, että riidanalaisesta päätöksestä aiheutuu kantajalle erityisiä oikeusvaikutuksia, siltä osin kuin kysymyksessä on sekä hänen edustajantoimensa hoitamisen jatkaminen että hänen henkilökohtainen tilanteensa. Siten ensinnäkin Le Pen saattoi harjoittaa parlamentin jäsenen tehtäviään ja jopa osallistua täysistuntokeskusteluihin 23.10.2000 pidettyyn täysistuntoon asti, sillä riidanalainen päätös tehtiin kyseisenä päivänä. Toiseksi parlamentin puhemiehen ja Ranskan hallituksen 27.10. ja 13.11.2000 päivätystä kirjeenvaihdosta sekä 17.11.2000 pidetyn täysistunnon pöytäkirjasta käy ilmi, että kantajan edustajantoimi päättyi vasta 13.11.2000. Vastauksena välitoimista päättävän tuomioistuimen kysymyksiin parlamentti vakuutti suullisessa käsittelyssä, että 13.11.2000 oli valittu päivämääräksi käytännöllisistä syistä, koska Ranskan hallitus ei ollut ilmoittanut kyseistä päivämäärää samana päivänä päivätyssä kirjeessään. Näyttää siten selvältä, että vastaajana olevan toimielimen ja väliintulijan esittämästä vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan tulkinnasta riippumatta

kantajan edustajantoimen menettäminen tuli voimaan aikaisintaan riidanalaisen päätöksen tekemisestä lähtien.

67 Lopuksi mitä tulee riidanalaisen päätöksen vaikutuksiin kantajan henkilökohtaiseen asemaan, on selvää (ks. edellä 47 ja 48 kohta), että Le Penille maksettiin 23.10.2000 asti kaikki parlamentin vastuulla olevat korvaukset, jotka tavallisesti suoritetaan jokaiselle Euroopan parlamentin jäsenelle, joka osallistuu toimielimen toimintaan Brysselissä ja Strasbourgissa, ja että Ranskan viranomaiset maksoivat kantajalle hänen Euroopan parlamentin jäsenen palkkansa 24.10.2000 asti.

68 Esillä oleva välitoimihakemus on näin otettava tutkittavaksi.

Fumus boni juris

Asianosaisten väitteet

69 Kantaja vetoaa useisiin perusteisiin, jotka liittyvät riidanalaisen päätöksen väitettyyn "ulkoiseen" ja "sisäiseen" lainvastaisuuteen. Suullisissa huomautuksissaan kantaja on vedonnut myös parlamentaarisen koskemattomuutensa loukkaamiseen.

70 Aluksi on tarkasteltava perustetta, joka koskee riidanalaisen päätöksen väitettyä "ulkoista" lainvastaisuutta sen vuoksi, että päätöksen tekomenettely ei olisi ollut lainmukainen.

71 Kantaja katsoo ensinnäkin, että muotomääräysten noudattaminen on olennainen menettelymääräys puolustautumisoikeuksien noudattamista koskevan yleisperiaatteen mukaisesti (asia 41/69, ACF Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 661; Kok. Ep. I, s. 455). Esillä olevassa asiassa oikeudellisten asioiden valiokunta ei kuullut kantajaa tai hänen edustajiaan ennen 31.3.2000 tehdyn päätöksen vahvistamista täysistunnossa 23.10.2000.

72 Toiseksi kantaja katsoo, että parlamentin puhemies on tehdessään riidanalaisen päätöksen kyseisen toimielimen nimissä sivuuttanut toimielimelle kuuluvan toimivallan. Kun kysymyksessä on parlamentin jäsenen edustajantoimen menettäminen kansallisen lainsäädännön soveltamisen johdosta, työjärjestyksen 19 artikla ei anna parlamentin puhemiehelle toimivaltaa merkitä tätä tiedoksi. Sitä vastoin parlamentin tulee tehdä ratkaisu täysistunnossa oikeudellisten asioiden valiokunnan lausunnon perusteella työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

73 Lopuksi kantaja toteaa, että vaikka parlamentin toimivalta olisikin sidottua, tällainen rajoitus ei olisi voinut estää sitä ottamasta kantaa Ranskan viranomaisten vaatimukseen.

74 Suullisessa käsittelyssä kantaja on korostanut, että tätä ratkaisua tukee parlamentin asenne Ranskan viranomaisten kanssa käymässä kirjeenvaihdossa sen jälkeen, kun parlamentti oli alunperin kieltäytynyt merkitsemästä tiedoksi 31.3.2000 tehdyn päätöksen.

75 Kantaja katsoo siten, että fumus boni jurista koskeva edellytys täyttyy.

76 Vastaajana oleva toimielin, jota Ranskan tasavalta tukee, kiistää sen, että Le Penin esittämät väitteet johtaisivat tämän edellytyksen täyttymiseen.

77 Ensinnäkin parlamentti katsoo, että pääasiaa koskeva kanne on selkeästi perusteeton, koska siinä vaaditaan kumoamaan oikeudellinen toimi, jota ei ole tehnyt yhteisön toimielin, vaan kansallinen viranomainen; yksinomaan Ranskan viranomaiset ovat toimivaltaisia päättämään edustajantoimen menettämisestä, minkä ne ovatkin tehneet sisäisen oikeuden säännöstensä mukaisesti. Siten parlamentin puhemiehen 23.10.2000 antama ilmoitus oli vain pelkkä hallinnollinen muodollisuus. Parlamentin mukaan 31.3.2000 tehdyn päätöksen merkitseminen tiedoksi ei edellyttänyt parlamentilta mitään aktiivista toimea. Mitään äänestystä ei ole siten suoritettu 23.10.2000, koska kysymyksessä oli asianomaisen tiedon ilmoittaminen täysistunnossa.

78 Tämän jälkeen vastaaja kiistää, että noudatettu menettely, ja erityisesti se, ettei oikeudellisten asioiden valiokunnan lausuntoa pyydetty toista kertaa, olisi työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan vastainen. Kyseistä määräystä ei sovelleta esillä olevan asian kaltaiseen tilanteeseen, jossa vaatimus oikeudellisten asioiden valiokunnan uudesta kokoontumisesta esitetään kysymyksessä olevan kansallisen menettelyn päättymisen jälkeen. Kyseisen määräyksen tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa sellaisten kansallisten menettelyjen seuranta, jotka saattavat johtaa edustajantoimen menettämiseen, ja pelkästään teknisen arvioinnin suorittaminen parlamentissa.

79 Näin ollen oikeudellisten asioiden valiokunnan 4.5., 15.5. ja 16.5.2000 pidetyissä kokouksissa noudatetussa menettelyssä ei ole loukattu kantajan puolustautumisoikeuksia. Ensinnäkin kyseisen valiokunnan kokousten esityslistat ovat julkisia, ja toiseksi Le Pen olisi voinut tiedottaa asemastaan henkilökohtaisesti näissä kokouksissa.

80 Joka tapauksessa olisi ollut hyödytöntä saattaa asia oikeudellisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi toisen kerran, koska valiokunta oli jo ilmaissut lopullisen kantansa kantajan edustajantoimen menettämistä koskevasta kysymyksestä. Tältä osin parlamentti katsoo, että oikeudellisten asioiden valiokunnan puheenjohtajan 17.5.2000 parlamentin puhemiehelle osoittamasta kirjeestä käy ilmi, että kyseinen valiokunta oli suosittanut, että parlamentti merkitsee tiedoksi kantajan edustajantoimen menettämisen vasta sen jälkeen kun se määräaika on päättynyt, jonka kuluessa 31.3.2000 tehdystä päätöksestä voidaan hakea muutosta Conseil d'État'ssa, tai tarvittaessa Conseil d'État'n tekemän päätöksen jälkeen.

Välitoimista päättävän tuomioistuimen arviointi asiasta

81 Aluksi on todettava, että kantaja esittää todellisuudessa kolme väitettä riidanalaisen päätöksen "ulkoista" lainvastaisuutta koskevan perusteen puitteissa. Nämä koskevat sitä, että parlamentin puhemiehellä ei ollut toimivaltaa tehdä kyseistä päätöstä, oikeudellisten asioiden valiokunta ei ollut antanut asiasta lausuntoa sekä sitä, että parlamentin toimivalta ei ole ainakaan täysin sidottua.

82 On myös huomattava, että parlamentti on todennut vastauksena suullisessa käsittelyssä esitettyihin kysymyksiin, että oli parlamentin itsensä eikä sen puhemiehen asiana vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdan mukaan merkitä tiedoksi edustajanpaikat, jotka vapautuvat kansallisten säännösten soveltamisen seurauksena. Se myös vakuutti, ettei tällaista toimivaltaa ole delegoitu sen puhemiehelle.

83 Vastaaja väittää, että parlamentin puhemies rajoittui riidanalaisessa päätöksessä ilmoittamaan tiedoista, jotka liittyivät kantajan edustajantoimen menettämiseen, sellaisina kuin toimivaltaiset Ranskan viranomaiset olivat toimittaneet nämä tiedot aikaisemmin. Koska vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdassa parlamentille ei anneta mitään harkintavaltaa tai tutkimisvaltaa — lukuun ottamatta puhtaasti muodollista valtaa päättää, miten toimia jäsenvaltioiden kyseisen säännöksen perusteella toimittamien tietojen osalta.— olisi ollut hyödytöntä vaatia parlamenttia äänestämään kyseisessä täysistunnossa. Näissä olosuhteissa puheenjohtajan tekemä tietojen välittäminen, ilman että parlamentti esittää vastalauseen, merkitsi parlamentin tekemää, tiedoksiannetun edustajantoimen menettämisen merkitsemistä tiedoksi.

84 On todettava, että huolimatta tämän arvioinnin perustana olevan vuoden 1976 säädöksen kirjaimellisesta tulkinnasta, kantajan esittämät väitteet eivät ole täysin perusteettomia.

85 Ensin on muistettava, kuten on jo todettu esillä olevan hakemuksen tutkittavaksi ottamiseksi (edellä 63 kohta), että kantajan väitettä, jonka mukaan vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdassa mainittu parlamentin tehtävä ei ole pelkkä hallinnollinen muodollisuus, ei voida jättää huomiotta.

86 Tätä arviointia tukee esillä olevassa asiassa parlamentin menettelytapa, koska parlamentti ei ole rajoittunut tutkimaan Ranskan tasavallan tekemän ilmoituksen muodollista virheettömyyttä. Siten parlamentin puhemies ei vaatinut, että parlamentti olisi merkinnyt tiedoksi 31.3.2000 tehdyn päätöksen heti, kun Ranskan hallitus antoi sen tiedoksi 25.4.2000, huolimatta siitä, että tällainen päätös on Ranskan oikeudessa täytäntöönpanokelpoinen. Päinvastoin 3.5.2000 pidetyssä täysistunnossa parlamentin puhemies ilmoitti käyttäneensä työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaista mahdollisuutta saattaa asia oikeudellisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi. Näin ollen parlamentti ei äänestänyt kantajan edustajantoimen menettämistä koskevasta kysymyksestä 18.5.2000 pidetyssä täysistunnossa ja parlamentin puhemiehen tässä tarkoituksessa esittämän kannan jälkeen. Tämän jälkeen parlamentin puhemies puolusti kyseistä ratkaisua, kun Ranskan viranomaiset vaativat 13.6.2000 päivätyllä kirjeellä, että parlamentti merkitsee tiedoksi ilmoitetun edustajantoimen menettämisen "mahdollisimman nopeasti". Parlamentin puhemies perusteli 16.6.2000 päivätyssä kirjeessään riitautettua kieltäytymistä vedoten erityisesti siihen, ettei 31.3.2000 tehty päätös ollut vielä lainvoimainen, sekä oikeusvarmuuden vaatimukseen, ottaen huomioon edustajantoimen menettämistä koskevan ilmoituksen peruuttamattomat vaikutukset.

87 Tämä reaktio näyttää ensi arviolta puoltavan sitä, että parlamentti katsoi, ettei sen ollut merkittävä tiedoksi 31.3.2000 tehtyä päätöstä ainakaan välittömästi. Oikeudellisten asioiden valiokunnan puheenjohtaja oli näet korostanut 17.5.2000 päivätyssä kirjeessään, jonka parlamentin puhemies luki 18.5.2000 pidetyssä istunnossa, että valitukseen, jonka kantaja voi tehdä Conseil d'État'ssa, voitiin liittää "hakemus päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä". Huolimatta tästä täytäntöönpanevasta luonteesta parlamentti merkitsi tiedoksi 31.3.2000 tehdyn päätöksen vasta, kun Conseil d'Etat hylkäsi 6.10.2000 kantajan tekemän valituksen.

88 Toiseksi, ja ilman että tämän välitoimihakemuksen tutkimiseksi olisi tarpeen määritellä yksityiskohtaisesti se menettely, jota parlamentin olisi pitänyt noudattaa käyttäessään toimivaltaa, joka sille kantajan mukaan kuuluu vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdan perusteella, on riittävää todeta, ettei ole kiistetty sitä, ettei 18.5. ja 23.10.2000 pidetyissä täysistunnoissa äänestetty kantajan edustajantoimen menettämistä koskevasta kysymyksestä, vaikka parlamentin puhemies totesikin 18.5.2000 pidetyssä istunnossa, että parlamentti oli asian osalta toimivaltainen. Puolustukseksi esitetty väite, jonka mukaan riidanalaista päätöstä oli pidettävä pelkkänä ilmoituksena, jonka osalta parlamentti ei esittänyt vastalausetta, ei ensi arviolta anna aihetta hylätä kantajan väitettä siitä, että tällainen ilmoitus olisi pitänyt saattaa äänestykseen vuoden 1976 säädöksen 12 artiklan 2 kohdan sen edellytyksen täyttämiseksi jonka mukaan parlamentti "merkitsee tiedoksi asian".

89 Kolmanneksi mitä tulee kantajan väitteeseen siitä, että jos edustajantoimi menetetään, asia on saatettava oikeudellisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi ja valiokunnan on tehtävä ehdotus, ennen kuin parlamentti ottaa asiaan kantaa, kyseisen valiokunnan 4.5., 15.5. ja 16.5. pidettyjen kokousten pöytäkirjoista ja 23.10.2000 pidetyssä täysistunnossa valiokunnan puheenjohtajan antamasta ilmoituksesta käy selvästi ilmi, ettei mainittu valiokunta ole tehnyt mitään ehdotusta, josta olisi voitu äänestää. Näissä olosuhteissa työjärjestyksen 7 artiklan 4 kohdan määräykset huomioon ottaen ainakaan tässä vaiheessa ei voida sulkea pois sitä, että riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneessa menettelyssä olisi rikottu olennaisia muotomääräyksiä, minkä vuoksi se voitaisiin kumota.

90 Siten riidanalaisen päätöksen "ulkoista" lainvastaisuutta koskevaa perustetta on pidettävä asiallisena.

91 Siten on todettava, että fumus boni jurista koskeva edellytys täyttyy, ilman että olisi tarpeen arvioida, täyttävätkö kantajan esittämät muut perusteet tämän edellytyksen.

Kiireellisyys ja intressivertailu

Asianosaisten väitteet

92 Kantaja katsoo, että jos riidanalaisen toimen täytäntöönpanoa ei lykätä, hänelle aiheutuu vakavaa ja korjaamatonta vahinkoa, koska häneltä poistetaan hänen edustajantoimensa ja koska häntä estetään siten hoitamasta edelleen tehtäväänsä, jonka hänen valitsijansa ovat hänelle antaneet. Vahinkoa aiheutuu riidanalaisen toimen tekemisestä alkaen.

93 Parlamentti katsoo, ettei kiireellisyyttä koskeva edellytys täyty. Ei ole olemassa mitään oikeudellista perustaa, jonka nojalla aikaisemmin vallinnut tilanne (statu quo ante) voitaisiin palauttaa, koska kantajan edustajantoimen menettäminen perustuu Ranskan tuomioistuinten antamiin tuomioihin ja 31.3.2000 tehtyyn päätökseen.

94 Kysymyksessä olevien intressien vertailun osalta parlamentti katsoo, että on verrattava yhtäältä kantajan intressiä saada parlamentin jäsenen asemansa palautetuksi ja toisaalta parlamentin intressiä säilyttää lainmukainen kokoonpanonsa, Ranskan tasavallan intressiä varmistaa vaalilainsäädäntönsä noudattaminen, kantajan seuraajan intressiä saada varmuus omasta asemastaan parlamentin jäsenenä sekä yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välistä toimivaltajakoa, ja siten, yhteisön julkista intressiä.

Välitoimista päättävän tuomioistuimen arviointi

95 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan välitoimihakemuksen kiireellisyys on arvioitava sen perusteella, onko asiassa tarpeen määrätä välitoimista, jotta vältyttäisiin siltä, että välitoimia pyytäneelle asianosaiselle aiheutuu vakavaa ja

korjaamatonta vahinkoa. Välitoimen määräämistä vaatineen asianosaisen kuuluu näyttää, että se ei voi odottaa pääasiassa annettavaa päätöstä kärsimättä edellä mainitun luonteista vahinkoa (asia T-143/99 R, Hortiplant v. komissio, määräys 16.7.1999, Kok. 1999, s. II-2451, 18 kohta ja em. asia Rothley ym. v. parlamentti, 103 kohta).

96 Koska esillä olevassa asiassa parlamentin jäsenen edustajan toimikausi on rajoitettu viiteen vuoteen (vuoden 1976 säädöksen 3 artiklan 1 kohta) ja koska riidanalaisesta toimesta johtuvan kantajan edustajantoimen menettämisen vuoksi kantajan on mahdotonta jatkaa Euroopan parlamentin jäsenen tehtäviensä hoitamista, on selvää, että jos pääasian käsittelevä tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen, kantajalle aiheutunut vahinko, mikäli päätöksen täytäntöönpanoa ei lykätä, on korjaamaton.

97 Lisäksi vahinkoa on alkanut syntyä, koska kantajan riidanalaisena oleva edustajantoimen menettäminen tuli voimaan 23.10.2000 ja hänen paikkansa on täytetty 13.11.2000 alkaen.

98 Näin ollen kiireellisyyttä koskeva edellytys täyttyy.

99 Tässä osassa arviointia välitoimista päättävän tuomioistuimen on verrattava toisiinsa yhtäältä kantajan intressiä saada vaadittu välitoimi myönnetyksi ja toisaalta parlamentin ja Ranskan tasavallan, eli jäsenvaltion, jonka lainsäädäntöön kysymyksessä oleva edustajantoimen menettäminen perustuu, intressiä siihen, että riidanalainen päätös pysytetään.

100 Kun välitoimista määräävä tuomioistuin vertailee kyseessä olevia intressejä käsitellessään toimen täytäntöönpanon lykkäämiseksi tehtyä hakemusta, sen on tutkittava erityisesti, voidaanko riidanalaisen toimen välittömän täytäntöönpanon vaikutukset poistaa siinä tapauksessa, että pääasiasta päättävä tuomioistuin

mahdollisesti kumoaa toimen, ja päinvastoin, estetäänkö toimen täytäntöönpanon lykkäämisellä toimen täysien oikeusvaikutusten ilmeneminen, jos pääasian kanne hylätään (asiat 76/89 R, 77/89 R ja 91/89 R, RTE ym. v. komissio, määräys 11.5.1989, Kok. 1989, s. 1141, 15 kohta; asia T-41/97 R, Antillean Rice Mills v. neuvosto, 21.3.1997, Kok. 1997, s. II-447, 42 kohta sekä em. mainittu asia Rothley ym. v. parlamentti, 112 kohta).

101 Vaikka onkin kiistämättä yleisen edun mukaista, että parlamentin kokoonpano on yhteisön oikeuden mukainen, on myös yleisen edun mukaista, että sen jäsenet voivat harjoittaa niitä tehtäviään, jotka heidän valitsijansa ovat heille antaneet, koko edustajantoimen keston ajan, ellei edustajantoimen katsota lakanneen sovellettavia oikeussääntöjä noudattaen.

102 On selvää, että kantajan edustajantoimen menettäminen tuli voimaan 23.10.2000 kaikkine siitä kantajalle aiheutuvine epäedullisine seurauksineen. Sitä paitsi mitä kauemmin kantajan on mahdotonta harjoittaa 13.6.1999 pidetyissä vaaleissa saamaa edustajantoimeaan, josta on enää jäljellä noin kolme ja puoli vuotta, sitä enemmän peruuttamatonta vahinkoa syntyy.

103 Näissä olosuhteissa parlamentin yleinen intressi siihen, että kansallisesta lainsäädännöstä johtuva kantajan edustajantoimen menettäminen pysytetään, ei ylitä kantajan erityistä intressiä siihen, että hän saa jälleen edustajanpaikkansa parlamentissa ja voi uudelleen harjoittaa siihen liittyviä julkisia tehtäviä, kunnes pääasian käsittelevä tuomioistuin on tehnyt ratkaisunsa pääasiassa, ellei parlamentti merkitse tiedoksi mainittua edustajantoimen menetystä yhteisön oikeuden säännösten mukaisesti.

104 Sitä paitsi vaikka Ranskan tasavallan intressi siihen, että parlamentti noudattaa sen vaalilainsäädäntöä, sen toimivallan mukaisesti, joka Ranskan tasavallan

mielestä jäsenvaltioilla on vuoden 1976 säädöksen 7 artiklan 2 kohdan ja 12 artiklan 2 kohdan perusteella, onkin tärkeä, tällainen intressi on luonteeltaan yleinen eikä se voi ylittää kyseessä olevan jäsenen erityistä ja välitöntä intressiä.

105 Mitä tulee parlamentin mainitsemaan, kantajan seuraajan, Stirboisin, intressiin olla varma asemastaan parlamentin jäsenenä, on todettava, ettei vastaajana olevan toimielimen tule vedota sellaisen henkilön etuun, joka, toisin kuin Ranskan tasavalta, on täysin kolmannen asemassa pääasiassa riidanalaisena olevaan edustajantoimen menettämistä koskevaan menettelyyn nähden. Lisäksi Stirboisin väitetty intressi, vaikka se onkin erityinen, ei voi ylittää kantajan aikaisempaa ja suurempaa intressiä. Joka tapauksessa kantajan suullisessa käsittelyssä lukeman kirjeen, jonka alkuperäisyyttä parlamentti tai Ranskan tasavalta eivät ole kiistäneet, Stirbois ilmoitti hoitavansa tehtäviänsä, ellei tulevista oikeudellisista ratkaisuista — kuten esillä olevassa välitoimimenettelyssä annettavasta ratkaisusta — muuta johdu, mikä ei ole yllättävää, koska hän kuului samaan vaalilistaan kesäkuussa 1999 Ranskassa toimitetuissa vaaleissa.

106 Lopuksi on huomautettava, että parlamentin väite siitä, ettei ole olemassa oikeudellista perustaa sille, että kantajan sallittaisiin palata edustajan paikkaansa odotettaessa pääasian ratkaisua, on perusteeton. Kantajan esittämän perusteen, joka koski parlamentin toimivallan ulottuvuutta sen käsitellessä vaatimusta merkitä tiedoksi kansallisen lainsäädännön soveltamisesta johtuva edustajantoimen menettäminen, vakavasta luonteesta johtuu, että koska parlamentti ei ole tehnyt sääntöjenmukaista päätöstä tällaisesta vaatimuksesta, esillä olevassa asiassa ei ole noudatettu menettelyä, jossa kantajan edustajantoimen menettäminen voidaan pätevästi todeta. Siten kantajan edustajanpaikka ei ole koskaan vapautunut, eikä ole olemassa mitään estettä sille, etteikö hän voisi palata parlamenttiin ja ryhtyä jälleen hoitamaan edustajantointaan.

107 Edeltävästä johtuu, että kaikki edellytykset päätöksen täytäntöönpanon lykkäämiseksi täyttyvät.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIMEN PRESIDENTTI

on määrännyt seuraavaa:

1) Euroopan parlamentin puhemiehen 23.10.2000 antaman ilmoituksen muodossa tekemän päätöksen täytäntöönpanoa lykätään siltä osin kuin se muodostaa Euroopan parlamentin päätöksen, jolla parlamentti on merkinnyt tiedoksi, että kantaja on menettänyt Euroopan parlamentin edustajantoimensa.

2) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Annettiin Luxemburgissa 26 päivänä tammikuuta 2001.

H. Jung
kirjaaja

B. Vesterdorf
presidentti